

Mihail Dobre, *România la sfârșitul Războiului Rece*, Editura Enciclopedică, București, 2011, 453 p.

Această carte este încununarea unei stăruitoare activități de cercetare științifică pe un traseu temporal îndelungat asupra unei problematici încă de mare actualitate, pe cât de importantă, pe atât de complexă și dificilă de descifrat, o analiză profundă aplicată unei perioade istorice deosebit de agitată și încărcată de evenimente în mare măsură negative, înfățișate de autor prin efortul de reconstituire a aspectelor esențiale ale încordării internaționale, a confruntărilor dintre cele două lumi și sisteme diferite și adverse vreme de peste patru decenii, perioada Războiului Rece.

Domnul Mihail Dobre, în egală măsură istoric și diplomat, a urmărit îndeaproape geneza acestui fenomen, a identificat și scos la iveală trăsăturile și manifestările sale, modul în care s-a mișcat lumea, comportamentul și reacțiile comunității internaționale, consecințele pe diferite planuri a amenințărilor și pericolelor pe care le genera starea de încordare, confruntarea dintre cele două superputeri, de ce nu s-a ajuns la războiul cald, de ce și cum Războiul Rece a luat sfârșit. Oare?

Domnul Dobre oferă cititorului posibilitatea de a cunoaște principalele teorii privitoare la cauzele și vina declanșării Războiului Rece, oprindu-se la prezentarea celor trei teorii care s-au impus în istoriografia despre acesta, anume teoria ortodoxă, care socotește vinovat URSS, în speță Stalin, teoria revizionistă, care acuza SUA și teoria zisă post-revizionistă care învinovățește aproximativ în egală măsură pe sovietici și pe americani.

În perioada Războiului Rece, în atmosfera de neîncredere, de încordare, de amenințări și pericole, România a parcurs drumul complicat și periculos, plin de tragism, al trecerii din postura de satelit, de supus total URSS, fără nici cea mai

mică posibilitate de a-și stabili și promova o politică de securitate, situație care s-a datorat în măsură însemnată și atitudinii sau politicii anglo-americanilor față de România, prin indiferență și cedare totală în fața pretențiilor și șantajului lui Stalin, la o politică de desprindere treptată și, în multe situații, de independență față de Moscova și de blocul comunist sovietic. Concret? Conflictul chinosovietic, Declarația din 1964, CAER, particularizare în cadrul Pactului de la Varșovia, reluarea relațiilor diplomatice cu RFG, menținerea relațiilor cu Israelul și refuzul de a-l acuza de agresiune, poziția singulară în criza cehoslovacă și față de invadarea Cehoslovaciei, rolul României în relațiile americano-chineze, acțiunile de mediere în războiul din Vietnam, relațiile cu lumea occidentală – vizitele lui De Gaulle, Nixon, Ford, Helmut Schmit, medierea în conflictul din Orientul Mijlociu, în normalizarea relațiilor israelo-egiptene, pentru ca, în a doua jumătate a deceniului al noulea, din cauza regimului de dictatură al lui Ceaușescu România să intre într-un con de umbră și de izolare cvasitotală.

Domnul Dobre stăruie, recurgând la informații și argumente serioase asupra urmărilor, consecințelor sfârșitului EE, cu deosebire pentru securitatea europeană, prin sau din cauza prăbușirii regimurilor comuniste, a descompunerii URSS, a dizolvării Pactului de la Varșovia și dispariției structurilor de apărare ale lumii comuniste.

Avem expuse în detaliu inițiativele și acțiunile concrete ce au avut loc în abordarea problemelor securității în genere, după sfârșitul Războiului Rece și a bipolarismului, traseu pe care s-au consumat primul război din Golf, starea de securitate europeană, noile concepte în materie de securitate, noii factori de risc, modificările operate în sistemul instituțiilor de securitate ș.a.

Noile concepte, noua gândire asupra acestui domeniu vital au depășit, au trebuit să treacă dincolo de factorii tradiționali de natură militară și teritorială, așa cum școala de la Copenhaga a avansat conceptul de complex de securitate regională, de securizare și de sectoare de securitate, identificate și nominalizate fiind cele militar, politic, economic, societal și de mediu.

La sfârșitul lui 1991, Nato<CSCE, Comunitatea Europeană, UEO, Consiliul Europei au pus bazele unei noi structuri de securitate, NATO și-a redefinit rolul și a adoptat un nou concept strategic, pilonii acestuia vizând dialogul, cooperarea și conservarea capacității de apărare colectivă, a fost creat Consiliul de Cooperare Nord Atlantic, organism care, însă, nu oferea fostelor state comuniste garanții de securitate, motiv pentru care s-a făcut un pas mai departe prin crearea Parteneriatului pentru Pace, s-a demarat procesul de apropiere a fostelor țări comuniste de UE, UEO, NATO, a fost elaborat Pactul de Stabilitate în Europa, axat pe reglementarea diferendele dintre candidații la UE, în problemele minorităților și teritoriale.

Domnul Dobre a rezervat circa 1/3 din carte opțiunilor privind securitatea României, după schimbarea regimului în 1989/1990, fiind identificate, analizate și

comentate documente și inițiative ale noilor guvernanți în această direcție, de fapt tentative, nu decizii, tatonări și nu demersuri convingătoare în materie de securitate sau privind relațiile țării cu organismele internaționale, după care s-a produs, în mod obiectiv și necesar, apropierea, mai timidă, decât a fost a Cehiei, Poloniei și Ungariei, de NATO și de UE, mai concret, anemice și neconvingătoare din partea autorităților române, cu accent exagerat pe CSCE, instituție care nu dispunea de capacitatea și de autoritatea de a asigura securitatea.

Autorul nostru nu evită să comenteze cu obiectivitate dificultățile întâmpinate de România pe scena internațională din cauza problemelor de natură internă, a unor fenomene negative, interpretate critic, dacă nu chiar cu duritate în exterior (Târgu Mureș, martie 1990, alegerile generale din mai 1990, mineriada din iunie), ceea ce s-a soldat cu lipsa asistenței economice și financiare, refuzul acordării clauzei ș.a.

Apropierea și acțiunile, întrucâtva, mai decise din partea diplomației române s-au simțit prezente, adică băgate în seamă de adresanți, în 1993, în ideea și pe direcția acomodării cu noua ordine internațională, cu reînnoirea relațiilor cu foștii adversari, precum și gesturile României față de unele evenimente, cum a fost primul război din Golf sau lovitura de stat de la Moscova, dar și unele măsuri de natură internă, între care trecerea la economia de piață, ceea ce au contribuit la ameliorarea atmosferei neprielnice sau ostilă, fiind netezit drumul spre cooperarea cu America și Uniunea Europeană.

Domnul Dobre apreciază realitatea ca maratonul politico-diplomatic efectuat de România a fost favorizat sau încurajat de unele transformări și măsuri pozitive care s-au produs în plan internațional, în lumea occidentală, favorabile fostelor state comuniste, ceea ce le-a permis să se adapteze și apoi să se integreze în atmosferă, instituțiile și în mecanismele europene și euro-atlantice, unele mai devreme, România mai târziu.

Domnul Mihail Dobre, prin această realizare științifică deosebită, reușește să demonstreze că este imperios necesară o politică externă mai dinamică și creativă, aptă, între altele, să realizeze unei concordanțe și a unei interacțiuni între obiectivele securității naționale și modul în care acționează România în unional și internațional. Cum? Prin aflarea de soluții politice la situații conflictuale, de criză, cu precădere la cele din imediata sa vecinătate, cultivarea cu consecvență a cooperării regionale, promovarea intereselor naționale în organismele internaționale la care este parte, susținerea alianțelor și parteneriatelor strategice etc. Un obiectiv deosebit de însemnat este și trebuie să rămână transformarea și modernizarea sistemului militar românesc, capabil să asigure îndeplinirea obiectivelor de politică externă în domeniul securității. Nu în cele din urmă, grija pentru perfecționarea sistemului și activității de informații și contrainformații, componente esențiale ale securității naționale.

Apreciind această carte, omagiem autorul ei. Domnul Mihail Dobre este un om înzestrat cu însușiri și calități deosebite, un intelectual și un profesionist de marcă, cu o putere de muncă remarcabilă, tenace și ambițios în a cântări o informație pe toate fețele până se convinge de autenticitatea ei, este exigent în tot și față de ceea ce întreprinde pe linie științifică și profesională, stăruitor cu ceea ce înseamnă sau reprezintă mediul internațional, relațiile diplomatice, chestiunile legate de securitate, geopolitică, doctrine și curente de idei privind mersul lumii contemporane.

Toate acestea răzbat și din această carte. Aș putea spune că avem de fapt două cărți, dacă luăm serios în seamă aparatul științific, notele și comentariile de la subsol, despre autorii și operele acestora la care a apelat, judecând cu pricepere și obiectiv ideile, opiniile și modul lor de a gândi asupra vieții politice, diplomației și problemelor securității internaționale.

Felicitări sincere pentru această contribuție științifică importantă, cu dorința și speranța confirmării odată mai mult a calităților pe care am simțit nevoia de a le aprecia și de a le aduce la cunoștința celor de față la această sărbătoare.